

TÜRKİYE'DEN IRAK ADIMI

10.01.2017

Deutsche Welle (10 Ocak 2017)

Türkiye Başbakanı Yıldırım Irak'ı ziyaret etti. Ziyaret Türk dış politikası açısından ne anlama geliyor? Ortadoğu uzmanı Serhat Erkmen DW Türkçe için kaleme aldı.

2016 Türk dış politikası açısından başdöndürücü bir hızla yaşanan gelişmelere sahne oldu. Türkiye'de artan terör olayları ve darbe girişimi nedeniyle değişen iç güvenlik algısına, Ortadoğu'daki bölgesel gelişmelerin eklenmesiyle birlikte Türk dış politikasında önemli bir değişim süreci başladı. Bu nedenle Irak ziyareti sadece ikili ilişkiler bağlamında değil, Türkiye'nin genel dış politikasındaki değişim bağlamında incelenmeli.

Başbakan Yıldırım'ın Irak ziyaretinde neler oldu?

İki ülke arasında başbakan ve cumhurbaşkanı düzeyinde yaşanan gerginlikten sonra ilişkiler tamir edilmeye çalışılıyor. Irak Başbakanı Haydar el İbadi'nin son iki haftadaki yumuşak tonlu açıklamalarından sonra Türkiye Başbakanı Binali Yıldırım'ın geniş katılımlı ve kapsamlı Irak ziyareti bunun önemli bir göstergesiydi. Uzun bir süredir gerçekleştirilemeyen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyinin üçüncü toplantısının yapılması ve sonundaki ortak bildiri aslında görüşmenin ana hatlarını özetliyor. Ziyaretin temelde iki eksenini bulunuyor: Güvenlik konusunda işbirliği ve ilişkilerin yumuşatılması.

Son dönemde Türkiye-Irak ilişkileri denildiğinde akla gelen ilk konu olan Başika'daki eğitim kampı bu ziyaretin de gündeminde ilk sıralardaydı. Sonuçta varılan tablo, kampın bir süre sonra uygun bir biçimde Irak hükümetine bırakılacağını gösteriyor. Bu Irak hükümeti için bir kazanım gibi duruyor. Ancak, Iraklı yetkililerin defalarca vurguladığı ve Irak'ın kuzeyinde PKK ile mücadele için bulunan diğer kampların durumuna ilişkin bir ifade bulunmuyor. Yani aslında iki ülke de önceliklerini masaya yatırmış ve istediklerini almış durumda. Irak hükümeti iç politik nedenlerle ön plana çıkardığı Başika Kampı'nın bir süre sonra boşalmasını sağlayacak bir kazanım elde ederken, Türkiye de PKK'nın Irak'taki faaliyetlerini engelleyecek bir tedbir için avantaj elde etmiş durumda. Son dönemde tartışılan ve "İkinci Kandil" olarak adlandırılan Sincar civarındaki PKK üslenmesi yakında hedef alınabilir. Ancak, Musul'da IŞİD'e karşı operasyon sürerken bunu beklemek fazla iyimserlik olur. Daha basit bir ifadeyle, her iki hükümet de karşılıklı söz düellosundan işbirliği yapılacak alanlara odaklanmaya doğru geçiyorlar.

Serhat Erkmen

Serhat Erkmen

Ancak bu görüşme sürecinde iki nokta atlanılmamalı. Bunlardan birincisi "Ortak Bildiri"de terörden

zarar gören bölgelerin inşasının önemi belirtilmiş. Bu Türkiye'nin IŞİD'den sonra Musul'da tekrar etkin olmak isteğinin anahtarı olarak değerlendirilmeli. İkinci nokta ise Başbakan Yıldırım'ın Erbil ziyareti. Ankara, Bağdat'ı ziyaret ederken artık Erbil'i atlamıyor. Bu davranış biçimi tamamen yerleşti. Ancak Başbakan Yıldırım'ın ziyaretinin önceki dönemden önemli bir farkı var. Ahmet Davutoğlu'nun Başbakanlığı dönemindeki son Irak ziyaretinde IŞİD'e karşı mücadele eden peşmergeleri eğitecek kamp ziyaret edilirken, bu ziyarette doğrudan cephe hattına gidildi. Üstelik, Bağdat ile Erbil arasında bağımsızlık ve petrol satışı kaynaklı gerginlik devam ederken Ankara, Bağdat'la ilişkileri iyileştirmenin Erbil'in aleyhinde olmayacağını da altını çizmiş oldu. Ayrıca, Irak'ta Sünni Arapların önde gelen temsilcileri ve tüm Türkmen gruplarla da görüşmeler yapılması da 2011 öncesinde Türkiye'nin Irak'taki tüm siyasi gruplarla yakın ilişkiler geliştirebildiğine benzer bir tablonun hedeflendiğini gösteriyor.

Özetle, Türkiye için Irak ziyareti, PKK'yla mücadelede Erbil ve Bağdat'ın desteğini alabilmek ve Musul'un geleceğinde yeniden rol oynayabilmek için atılmış bir adımken; Irak açısından da iç politikada kazanılmış bir avantaj gibi değerlendirilebilir.

Dış politikada neler değişiyor?

Başbakan Binali Yıldırım hükümetin başına geçtiğinde dış politikaya ilişkin önemli bir ifade kullanmıştı: "Dostlarını artıran, düşmanlarını azaltan bir dış politika".

Haziran ayından itibaren Türkiye'nin İsrail ve Rusya ile ilişkilerinde hızlı bir düzelmeye meydana geldi. Sonunda İsrail ile karşılıklı büyükelçiler atandı. En azından şu aşamada ilişkilerin normalleştiği varsayılıyor.

Rusya ile ilişkiler ise Suriye konusunda çok önemli bir ortak noktaya kadar ulaştı. 1 yıl önce bu günlerde Suriye'deki sorunların en önemli sorumlusu olarak Rusya ve İran gibi ülkeler görülürken son 1 ay içinde Türkiye bu ülkelerle birlikte Suriye'deki ateşkesin garantörü sıfatıyla çatışmayı sona erdirmeye çalışıyor. Geçtiğimiz günlerde Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş'un Suriye politikasının başından beri yanlış olduğunu ve tamir ettiklerini ifade etmesi mutlaka bir kenara not edilmeli.

Aynı şekilde Irak-Türkiye arasındaki gerginlik 2016 boyunca hiç dinmedi. Şimdi de ilişkilerde yeni dönemden bahsediliyor.

Üç olay arasında kurulabilecek tek bir bağlantı var: Türkiye dış politikasında Arap Baharı öncesindeki güvenlik algılamalarına ve bölge ülkeleriyle işbirliği yaklaşımına geri dönüyor. Bu nedenle sonraki adımların Astana'daki görüşmelerle birlikte yeni bir evreye ulaşması hiç de sürpriz olmayacaktır.

Serhat Erkmen

Doç. Dr. Serhat Erkmen Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi ve 21.Yüzyıl Türkiye Enstitüsü Ortadoğu ve Afrika Araştırmaları Merkezi Başkanı'dır.

Kaynak/Source: